

Beda studentskog života – Predgovor

Značaj pamfleta *Beda studentskog života* Situacionističke internacionale (SI), ovih dana kada se u progresivnim krugovima tako često govori o događajima od pre četrdeset godina, lako se da zanemariti.¹[Povodom četrdeset godina tzv. „studentskih nemira“ iz 1968. u Jugoslaviji i svetu, održane su mnoge tribine i objavljeni brojni članci i intervjui, bilo u levičarskim, bilo u vodećim časopisima velikog tiraža. Uprkos potrošenom vremenu i papiru, ostala je gotovo neosporena težnja da se „šezdeset osma“ zakopa u dubokoj jami neaktuelnosti i zaborava, kao jedan beznačajan incident. Krivicu za ovo pripisujemo činjenici da većina govornika i publicista podržava kapitalistički sistem u ovom ili onom obliku.] Ali prava tragedija tog propusta bila bi ne u ispuštanju bitnog segmenta istorijskog kolaža jedne davne pobune, nego u zanemarivanju *današnje aktuelnosti ovog teksta*.

Iako svesni da širimo opus literature o 1968. godini²[Pravo priznanje bi ipak trebalo ići urednicima edicije Porodična biblioteka u izdanju Anarhija / Blok 45 koji su preveli i priredili prvo izdanje Bede studentskog života na našem jeziku. Mi se ovom prilikom koristimo njihovim prevodom. (videti Situacionistička internacionala, *Beda studentskog života*, Anarhija / Blok 45, Beograd 2004.)], mi se povodimo upravo motivima koji nemaju direktne veze sa tim događajima, nego sa današnjim – sa situacijom u kojoj se mi sami nalazimo. Kao što je prevodilac već naznačio, ovaj tekst nije teško aktuelizovati. Pošto su suština priče i celovitost argumenata u potpunosti sačuvani, detalji – imena, kulturološke reference i potrošačke navike – u krajnju ruku ostaju nebitni. Kako se ispostavilo, *Beda studentskog života* odjeknula je kao najglasniji *pisani* napad na kapitalističko društvo u vremenu nakon Drugog svetskog rata. Njena krtika otuđenja, države,

ideologija lažnog oslobođenja i reformističkog gmizanja kroz strukture kolaboracije pokazala se konstantom na osnovu koje sami možemo „na licu mesta“ graditi varijable: za svakog Godara i Kraveca u stanju smo pronaći po jednog „avangardnog“ umetnika i integrisanog „otporaša“. Zaista, celina ostaje – detalji se menjaju.

Da bi čitaocu sadržaj i kontekst bio jasniji, objasnićemo ukratko uslove u kojima je nastao ovaj tekst, efekte koje je izazvao svojim kruženjem i, naravno, ponešto ćemo reći o autorima.

SI je osnovana 1957. godine zalaganjem nekoliko avangardnih umetnika *dada* i *nadrealističke* pozadine koji su uzeli učešća u krojenju „bauhausa“ i „letrističkog“ pokreta. Politički radikalni, svom umetničkom angažmanu dali su revolucionaran kontekst doslednim oživljavanjem istorije radničkog pokreta i teorija Marksa i Bakunjinina. Kao zakleti neprijatelji klasnog društva koji su tražili alternativu za oba pola globalnog kapitalizma – sovjetskom državno-birokratskom i raznobojnim verzijama zapadnog – centralnu poziciju u svojoj teoriji su dali istorijskoj perspektivi „totalnog samoupravljanja“ putem „anti-državne vlasti radničkih saveta.“

SI je svoju celovitost težila suprotstaviti parcijalnom pristupu problemima koji su dominirali društvenom scenom početkom šezdesetih godina. Niti pobune u Mađarskoj i Poljskoj 1956. godine, ni novi talas štrajkova koji je zapljusnuo zapadnu Evropu, ni pojava studentskog i anti-ratnog pokreta kao ni proces dekompozicije vladajućih ideologija nisu sagledani kao odvojeni procesi, nego kao delovi sveopšteg uskrsnuća klasne borbe na globalnom planu.

Bilo je onih koji su razumeli ovu agitaciju. Pošto smo odlučili zaokružiti ovo izdanje člankom SI u kome oni opisuju čitav proces nastanka pamfleta (vidi sledeći odeljak), naznačićemo ukratko da je *Beda studentskog života* napisana na leto 1966. godine saradnjom šačice studenata koji su igrom

slučaja izabrani u lokalnu sekciju levičarskog studentskog sindikata UNEF u Strasburu i Mustafe Kajatija i Gi Debora, prominentnih teoretičara i delegata SI. Pomenuta grupa studenata je odlučila potrošiti pet hiljada franaka iz blagajne studentskog saveza koji je bio pred raspadom, da bi ih upotrebila za štampanje deset hiljada primeraka ovog teksta. Ovaj „strasburški skandal“, kako je nazvan, otpočeo je proces inkubacije revolucionarnih ideja u studentskim centrima, koja će svoje praktično razrešenje naći u relvultu studenata u Nanteru i Sorboni, čiji će se vrhunac – „Noć barikada“ od 10. na 11. maj – preliti u masovni generalni štrajk deset miliona radnika i radnica širom Francuske tokom meseca maja 1968.³[Videti članak V. Vukliš, 1968: Francuska, Direktna akcija, br. 4 (epoha II)]

Čitaocu se na prvi pogled mogu učiniti nejasnim određeni delovi uvodnog teksta. SI ne samo da objašnjava proces nastanka ovog pamfleta, nego se kroz dobar deo priče razračunava sa pojedincima i grupacama koje su im se zamerile tokom trajanja „strasburškog skandala“. U tekstu se može osetiti i znantna doza srdžbe, no ne dajte se uplašiti. Ono što SI opisuje je proces raspadanja onoga što se tih dana nazivalo „studentskim sindikalizmom“. Ovaj „sindikalizam“ nikako ne treba mešati sa instinskim, *revolucionarnim* sindikalizmom, nego ga shvatiti u kontekstu rada UNEF-a: hijerarhijskog, tipično reformističkog strukovnog sindikata (ako se *biti student* uopšte može nazvati „strukom“), koji je počeo da se raspada upravo u vreme širenja agitacije koja bi se mogla sumirati kao revolucionarno sveobuhvatna.⁴[Kao revolucionarni sindikalisti osećamo se obaveznim ovo naglasiti.] Potpuno opravdano, SI ostaje bez dlake na jeziku.

Ovo je veoma bitan momenat priče vezane za pobunu 1968: svugde u Francuskoj su birokratske institucije – i reformistički radnički sindikati, studentski UNEF i političke partije svih boja – dovedene pod znak pitanja. Ujedino odlika svih događaja bremenitih radikalnim promenama, tako je i 1968. u sebi nosila

ovu diverziju: birokratsku proceduru je osujetila direktna akcija, samoorganizovanje je suprotstavljeno hijerarhijama, a reformističke iluzije su potisnute *revolucionarnim istinama* koje su ponovo postale aktuelne. *Beda studentskog života* je, nesumnjivo, odigrala važnu ulogu u stvaranju revolucionarne atmosfere pred pobunu 1968. godine.

U konstantnoj borbi za samoorganizaciju svih nas koji se nalazimo sa ove strane proizvodnog procesa (radnici i radnice, studenti, nezaposleni, itd.) odlučili smo nanovo plasirati ovaj uvek aktuelan tekst.

* * *

Pored *Bede studentskog života* i uvodnog članka SI, u dodatku ovog izdanja možete naći našu kratku polemiku koja se tiče pojma „ukidanja rada“, jednog relativno apstraktnog koncepta koji se nameće pri kraju glavnog teksta. Povodom naše kritike ovog koncepta odlučili smo reprodukovati još jedan tekst, inače veoma star, pisan davne 1844. godine u Parizu. Naziv teksta je *Otuđeni rad*, a sastavio ga je nezaobilazni Karl Marks u svojim „Ekonomsko-filozofskim rukopisima“, prvi put objavljenim pod tim imenom 1932. godine.

Cenar za liberberske studije
Oktobar 2008.

Sledeće poglavlje: [Naši ciljevi i metodi u Strasburškom skandalu](#)